

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendők

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
reklamációk

Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Mit olvassunk.

Mai napság, hála Istennek, alig van ember, a ki írni és olvasni ne tudna. Az írás, olvasás, s általában az iskolázottság fokmérője az egyes ember értelmi fejlettségének, miveltségének. Ismét, az egyes emberek miveltsége megteremti a társadalom miveltségét. Csak tiz, tizenöt esztendő óta is bámulatos a haladás, melyre magyar népünk vissza pillanthat. Elnézem a mi kicsiny falunk postáját. Egy héten háromszor annyi levél, ujság érkezik, hogy ezelőtt husz esztendővel egy év alatt sem érkezett annyi. Akkor jól emlékszem, csak egy ujság járt a faluba. Ma pedig több — és többféle jár. Így van ez más faluban is.

Ebből az látszik, hogy magyar népünk szeret olvasni, a haladó korrallal akar haladni. Igen, mert saját maga rájött, hogy a régi nyomon haladva, többé nem boldogul. Azok az eszközök, melyeknek segítségével ősapáink földet miveltek, dolgoztak: ma már nagyrésztben, kimentek divatból. A folyton fejlődő emberi elme újakat állított helyébe. Így van ez minden téren. Szükség azért, hogy az új kor új találmányaival az ember megismerkedjék, s azokat céljai kivitelére, boldogsága megteremtésére felhasználja. Az iskola első sorban az a hely, hol ismereteket szerezhethetünk. Mikor aztán az iskola kapuja bezárul: felnyílik az életiskolájának kapuja. Ebben a nagy iskolában már mindenkinek önállóan kell járni, tanulni, ismereteket szerezni. Az a kérdés, hogy minden embernél megvannak-e erre a szükséges feltételek? S melyek ezek? A jó könyvek, a jó ujságok, s általában a hasznos olvasmányok. Ezeket kell jól megválasztani, különben eltévelyedünk vagy ferde, egyoldalú irányban haladunk.

Annyi bizonyos, hogy manapság rengeteg ujság és könyv jelenik meg. Ez egyfelől örvendetes jelenség; de másfelől elszomorító oldala is van. Örvendetes, hogy az irodalom virágzik, de elszomorító az, hogy a tartalmuk nem mindig építő és elfogulatlan. Sok napi ujság, könyv, regény csak arra törekszik, hogy szemérmetlen, erkölcsrontó irányával megrontsa a jó izlést, kiölje a hitet a hol van még onnan is. Az ilyen szellemi termékek nem lehetnek a magyar népolvasmányai. Ezek megölik a lelkét, megmérgezik a szívét. De, ott találjuk az erkölcsi érzés, a vallás iránt, közönyös ujságok és könyvek mellett, a tisztán felekezeti érdekeket szolgáló könyveket és ujságokat. Értem első sorban a katolicizmus szolgálatában álló számtalan ujságot (70—80 van ilyen hazánkban), melyeknek az a célja, hogy katolikus legyen az ipar, a kereskedelem, a család, a társadalom, az állam. A protestáns lapoknak elég dolgot adna pusztán a védekezés is, ha mindenre felelni akarnának. Majláth püspök körlevelében hívja fel a papjait és egyháza tagjait, hogy a kath. sajtót támogassák és csak kath. lapra fizessenek elő.

Mi ezzel szemben csupán arra akarjuk felhívni olvasóink figyelmét, hogy mielőtt ujságot rendelnének, vagy könyvet vásárolnának: tudakolják meg, hogy micsoda irányu olvasmányért adnak pénzt. Végig néztünk 1904-re vagy ötven darab naptárt és alig találtunk egy párt, melyben pápás irányu olvasmányok ne lennének. Eppen úgy van a dolog a politikai napi lapokkal, a sátrakban olcsó áron eladásra kerülő népies iratokkal is. Ezekből észrevétlenül lopodzik a lelkekbe a pápás egyház dicsőítése. Óvakodjunk az ilyen vásárlásoktól. A »Vasárnap« majd közölni fogja

az építő evangéliumi irányu könyvek jegyzékét. Addig is olvassuk értekezletünk kiadványait, a »Koszoru«-füzeteket — és minden napi olvasmányunk legyen a *biblia*.
Vajda Ferencz.

Székely atyafiakhoz.

Székely atyafiak ide hallgassatok,
Hozzátok szólok én, ki testvérték vagyok.
A mire én kérlek, azt szivem dobogja,
A mit nektek mondok lelkem parancsolja,
S hogy erre kérjelek, senki sem tanított,
De hogyha elnézem a sok puszta lakot
S gyomot termő földet — könnybe lábad szemem,
Sirva kérlek, sirva: testvér hallgass engem!

Mi lelt hát tégedet, mi bántja szivedet,
Hogy mégysz s idehagyod ezt a drága földet,
Melyet nagy őseid szereztek, szerettek,
Melyet szíved, vérrel mindig védelmeztek?
Nézd csak a virágot, őszöd könnyje azon,
S hallgasd: mit visz a szél fuvalmi szárnyakon;
Apád, anyád — lakod? — a sirból kiálltja:
Ha méssz, egynek sem lesz ott lenn nyugovása.

Én édes testvérem, nagy Atilla fia!
Mondjad: mért vonz téged az az Amerika?
Azt hiszed, hogy ottan jobban leszen dolgod
És mind beteljesül, a mért szived dobog?
Fényes palotád lesz szín-arannyal tömve,

Ur léssz, selyem-bársony ruhába öltözve?
Ne hidd . . . hisz, a mi visz csupán hiu álom,
Mit az ébredéskor véssz meg kinos áron!

Szegény napszámos léssz, dolgozol izzadva
Hosszu napokon át és igen éjszaka
Rengeteg bányákban, a földnek gyomrában,
Ősi erdőségben, avagy füstös gyárban.
Kieg szived, lelked és orczád virága
Lehull . . . S miért vágytál: kebled boldogsága
Nem teljesül soha; mig végre a ha'ál
Szegényes kórágyon, mint koldust majd megvált.

Fehér koporsódnál özvegyed, gyermeked
Fuldokolva megáll, hiában kesereg,
Nem lesz, ki megértse bánatos panaszok,
Nem szól a szent ige, nem zugnak harangok;
Csak a haragos szél viszi szárnyán messzi:
»Ki honát elhagyja, az Isten így veri!« . . .
Édes atyánfia a lelkemből kérlek,
Ne hagyd el e földet, ne hagyd el Erdélyed!!
Demeter Dénes.

Kötelesség, akarat.

Aki bármely társaságnak hasznos tagja akar lenni, annak kötelességeket kell elvállalnia. Kötelességeink vannak Isten, önmagunk és embertársaink iránt. A kötelesség teljesítése nehéz terheket ró ránk, melyeknek elmulasztása sokszor époly veszélyes következményü lehet, mint a helytelen

No, de lett is ebből egy hosszú, czifra per, amely ha a mindenható Isten Way László földesurban nem ad védelmezőt az ekkleziának és papnak, azt szépen kiforgatták volna a maga igazából és régi törvényes jussából. Így is csak végtelen sok huza-vona után akkor dőlt el a dézsma per, mikor a per megindítóit már régen elaludtak az Urban.

Mikor ez a per megkezdődött, mindjárt azután kezdődött a már jól ismert módszer szerint a kálvinisták további zaklatása, sérelme. Szörnyen bántotta a gyűlölködő plebánost, hogy nem tudta megakadályozni a reformátusok templomának ujjaalakítását. Alig, hogy ebben a megújított templomban elkezdtek az elődök tisztelni az Istent, suttyomban összeszedte a plebánus a maga hiveit, s a kincstári tisztekkel együtt megrohanta templomunkat. Fejszével vágták be a templomajtót s a tört résen vetettek be egy keresztet, hogy azt mondhassák, a templom már az övék. Azután az ajtót egészen összetörték s bementek, becipelve oda mindenféle zászlóikat, füstölő szerszámaikat.

Szegény, megcsufolt, kirabolt hiveink, a mint első meglepetésükből magukhoz tértek, azonnal lovas embert küldtek Way László, hűséges, igaz patronusuk után, hogy jöjjön és segítsen nyomoruságukon. Ez egy ketőre Tasnádra ment. Miután hallotta és látta mi történt, összegyűjtötte a reformátusokat, aztán ezredesi diszruháját felöltve ment velük a templomba. Neszt vették ennek a templomrabló pápisták s ők is ott termettek. De Way kihuzta a

TÁRCZA.

A tasnádi templomrablás históriája.

Bizony nem hiába mondta egyik régi neves író és pap a mi egyházunkra, hogy az az Isten vitézkedő anyaszentegyháza, mert a multban sokat szenvedett, sok háborgatást türt el. Az az eset, amelyet itt elmondok, ezelőtt 127 évvel történt a tasnádi régi, nevezetes egyházban.

Ez az egyház mindjárt a reformáció kezdetekor alakult s a sok háboru, veszedelem dacára szépen virágzott, annál is inkább, mert Tasnádon akkoriban alig volt egy kevés római katolikus lakosság. Csak 1758-ban, miután sok római katolikus hitü sváb atyafit telepítettek oda, állott lábra az ő ekkleziájuk.

Valami gyűlölködő, veszekedő plebános csöppenhetett oda, mert mindjárt megkezdődött az evangéliumi igaz hit zaklatása. Segitettek ebben a vakbuzgó kincstári tisztek is, azt gondolva, hogy ezzel maguknak érdemeket szereznek Mária Terézia királynő előtt. A református pap dézsmáját megkevesbitették, mert a must dézsmára a nagytorku plebános erősen szomjazott. Később 1772-ben pedig a református papnak az a dézsmája maradt, amit saját hiveitől kapott, a többit a plebános uram zsebelte el.

teljesítés. Mindenek előtt ismerni kell a jót s aztán tudni kell akarni. Az akarat olyan fegyver, mellyel bátran mehetünk a küzdelembe. De akarat nélkül nincs kötelességteljesítés, nincs társadalmi rend. S különösen hangsúlyoznunk kell az akaratot, ha mások iránti kötelességről van szó.

Az önző haszonleső embernek is van akarat, de ezzel csak önmagának használ; ellenben másoknak sokszor tetemes károkat okoz. Azért nem azt az akaratot akarjuk megszilárdítani, mely az embert csak önmaga iránt indítja cselekvésre, hanem arra kell törekednünk, hogy az emberiség közös intézményei átkaroltassanak a szerető szívek és nemes irányu akarat által.

A kötelességre. akaratra rá kell nevelni a gyermeket.

A nevelésnek legelső követendő tárgya a szülők példája.

Alig hinné az ember, minő befolyása van a szülők példájának a gyermek életére. A családi élet a szülők példája az a forrás, melyből a gyermek első fejlődésében táplakozik. A szülőtől függ első sorban, hogy a gyermek kötelesség szerető ember legyen.

Ha a szülők pontosan végzik napi dolgaikat, a gyermek önkénytelenül idomul utánok, mert a gyermek legszívesebben azt utánozza, akit szeret. — Ha a gyermek a mások iránti szeretetet, becsülést látja, hallja minden nap, megszokja, hogy felebarátjait szeretni, becsülni kell.

kardját s ezt látva a plebános és a gyülekezés népség, nagy méltatlankodással ugyan, de elkötródtak. Way pedig bevezetve a hiveket a templomba, megparancsolta, hogy hordják ki a képeket, szobrokat s a többi ingó-bingó portékát. Nosza ha a piszeorru, ferdenyaku szentek nem repültek is addig, megtanulták most. Olyan szépen kikapkolták, kihajigálták őket, mintha sohase lettek volna a templom falai közt.

Igy jutott vissza jogos tulajdonosaihoz az elfoglalt szent-hely.

De nem volt azért kicsiny dolog Way László cselekedete. Akárhogyan ezredes volt is, felparancsolák Bécsbe, adjon számot merész tettéről. Már erről, hogy mi volt ott, mi nem volt a vakbuzgó királyné előtt, arról nem szól a krónika. Annyit tudunk mindössze, hogy — talán büntetésből — Waynak segíyezni kellett a tasnádi telhetetlen plebánost. De a templom megmaradt hiveink kezén, a kövér plebános abban csak kivülről gyönyörködhetett, de benne nem herbecselhetett.

Ez az eset egy csak a végtelen sokból, mely abban a türelmetlen, templomrabló világban megtörtént. A mi tanulságunk pedig az, hogy megbecsüljük templomainkat, mindhalálig szeressük anyaszentegyházunkat, melyért elődeink annyit küzdöttek, tusakodtak, szenvedtek s hozzunk meg érte annyi áldozatot, amennyit csak lehet. Aki építi az Isten anyaszentegyházát itt, épít magának örökkévaló hajlékot az ő országában.

Koréh Endre, ev. ref. lelkész.

Pillantsunk csak be az emberi nagy társaságba s meg fogjuk látni, hogy egy-egy család tagjainál ugyanazon szokásokat, erkölcsöket látjuk. Egyik család kitűnik kapzsisága, másik vallásos buzgósága, harmadik könyörületessége által; egyik család finom, emberbecsülő, másik durva és embertársait ócsároló. — Nemzedékeken keresztül vonul e jellemvonás úgy, hogy a szülők erkölcsében már mintegy benne látjuk a gyermekek erkölcsit is. Azért hangsúlyozom különösen a szülői háznak példaadását.

Amint a gyermek nő, apróbb kötelességeket kell elébe szabni. Már a 2—3 éves gyermeket lehet bizonyos kötelességek teljesítésére rászoktatni s meglátjuk, mint örül az a csöppség, ha a jól teljesített kötelesség fölött elismerésünket fejezzük ki.

Az iskolaköteles korban lehet azután a kötelességérzetnek erős gyökeret verni.

Ha a szülő minden nap számon kéri gyermekétől, hogy mi a teendője holnapra s meg is követeli gyermekétől a kiszabott lecke pontos elvégzését, nemcsak a tanító munkáját könnyíti meg, hanem a gyermekben olyan kötelességérzetet szilárdít meg, mely erősen fogja sarkalni az akaratot.

Sajnos, azonban igen sok szülő, amint gyermeke hazajő az iskolából, félretéti a könyvet, munkába fogja, sokszor nem gyermeknek való, kemény munkába. Ha a gyermekben fölébred a kötelességérzet s engedelmet kér atyjától, hogy feladatát elvégezhesse, igen sokszor goromba kifakadás lesz a felelet, hogy: »Mire neked annyit tanulnod, úgy sem lesz belőled püspök.«

Ha azután megszokja a gyermek, hogy nem kell a kötelességet pontosan teljesíteni, ha felnőtt korában egy semmivel nem törődő lesz: ki tette ilyené?

A tanító parancsa szent legyen a gyermek és szülő előtt! Ha a gyermek e parancsot lelkiismeretesen teljesíti, nem a tanítónak, hanem önmagának használ, mert megszokja, hogy legtöbbször nem a saját akaratuk áll, hanem kötelességeinket egyházi, polgári törvények szabják meg, melyeknek akaratunkat tartozunk alárendelni.

Jó erre korán megszoktatni a gyermeket, nehogy azután keserű csalódások és megaláztatások árán legyen kénytelen megtanulni saját akaratát egy magasabb akaratnak alárendelni.

Ne mulassza el a szülő a vallás tanításával jámborságra szoktatni a gyermeket. A templom minden vasárnap nyitva van. Itt terjesztik a világ világosságát. Ámde elég szülő van, ki barmaid őrizteti gyermekeivel ahelyett, hogy a hit világosságával igyekeznék felékesíteni gyermekének lelkét. Pedig a vallás az, ami a legjózanabb bölcseségre tanít; a vallás az, melyből a kötelességek teljesítésére akaratot merithetünk.

Hogy akarhassuk a jót, *tudni kell mindenek előtt nemesen érezni* s hol sajátithatunk el több nemes érzelmet, mint a templomban, mint a vallás tanulásában.

Ha megtanulta a gyermek szeretni embertársait, magáévá tenni a mások baját, azután még szükséges az, hogy értelmét kifejlésszük, hogy az akarat kivihetőségének eszközeivel számot tudjon vetni.

A kis gyermek sokat foglalkozik egész nap: tesz, vesz, ront, bont. Ez a tevékenységi ösztön benne van minden egészséges gyermekben. Eből lehet czélszerűen kifejleszteni az akaratot. Eleinte öntudat nélküli a gyermeknek minden ténykedése; de majd komoly irányt vesz. Terveinek kivitelében akadályokra talál; az akadályokat elakarja háritani. Itt már kombinálnia kell. Okos támogatással segítségére kell lenni, de mindig úgy, hogy fennmaradjon a látszata annak, mintha a gyermek terve érvényesülne; így nő önbizalma.

(Folyt. következik.)

Zoványi Lajos

Isten igéje.

— Keresztyén házasság. —

Máté 5, 27—32

»Megmondattott régen ez is: Valaki elbocsátja feleségét, adjon neki elválásról való bizony-ságlevelet. Én pedig ezt mondom néktek, hogy a ki elbocsátja feleségét paráznaság okán kívül, paráznává teszi azt.«

A mózesi törvény szerint a férjnek jogában állott feleségét elbocsátani, ha őt megunta. Csak egy írásbeli bizonyítványt kellett erről kiállítania. Más indokra nem volt szüksége. Jézus eltörölte a férjnek ezt a kiváltságát s a házastársak elválását is paráznaságnak minősítette.

A házaselet halálig való hűséget kíván. Ne engedjük magunkat befolyásoltatni a kor, a divatos felfogás könnyelmű szavai által. Az erkölcsi érzés társadalmunkban ebben az irányban is nagyot hanyatlott. A humanizmusra hivatkoznak azok, a kik azt mondják, ha ketten nem tudják egymást boldogítani, szakadjanak el egymástól. Többnyire az a vége a dolognak, hogy külön se tudnak boldogulni. A házasságnak nem az a legfőbb célja, hogy egymást boldogítsák. Sokkal fontosabb az, hogy boldogan vagy boldogtalanul, de mégis együtt maradjanak s megtartsák a hűségi esküt. Az embernek mindig van szüksége nevelésre fegyelmezésre. — Egy ilyen elégedetlen családi állapot már sok embert nevelt későbbi boldogságra. — Mert ez előbb utóbb bekövetkezik már a megszokás hatalmánál fogva is. Oly házastársak, a kik eleinte pokolnak tartották az együttélést, később megváltoztak, egymáshoz hajoltak s végül mégis boldogok lettek, miután megtanulták a lemondás bölcsességét.

Az elválás házasságtörés. E kijelentéssel Jézus megvetette a házaselet szilárd alapját. De még tovább megy szigorúságában az Ur. Máté 5-ik rész 28-ik versben még azt is házasságtörőnek nyilvánítja, a ki asszonyra tekint gonosz kívánságnak okaért. Már az is paráználkodott az ő szívében. — A ki helyet enged lelkében a házase-

ságtörés gondolatának, már az is megszegte a hűségi esküt.

Mély értelme van Jézus beszédének. A házastársak közül senkise tudja előre az ő szívének érzéseit s fogalma sincs arról, hogyan változik meg benne a hajlam s a vonzalom. Csak komoly próbák s kísértések után lehet megállapítani az igazi hűséget. A ki egyenest áll, az vigyázzon, hogy el ne bukják.

Csak nyugtával dicsérd a napot. Különösen illik ez a közmondás a házaselet napjára. Gyakran kezdődik ez a nap fényesen és ragyogóan, sőt hosszú ideig felhőtlen nyugalmat és boldogságot nyújt, de később mégis csak elhomályosul. Ha a külső bájak elhervadnak s a mi a fiatal korban annyira szembe ötlött, — lassanként foszladozni kezd, — ha hosszas szenvedés elválasztja egyiket a másiktól, ha a férfi vagy nő hajlama, boldogsága összezuzódik a házastárs ridegségén és makacosságán, akkor nyílik meg az a szem, a mely eddig rozsaszínben látta a világot.

Gyakran későn ismerik meg a házastársak egymás lelkületét, egymásnak kevély világát. Milyen keserves a csalódás, a mikor észre veszik azt, hogy egészen idegen lelkületű emberhez kapcsolódtak életsorsukat.

Mily alkalmas az ilyen megzavart lelkiállapot a ballépésre, a hűtlenségre. Csak egy veszedelmes idegen láng érjen az ilyen gyulékony csalódott szívhez s kész a baj. — A bűn ott hever a küszöbön. Csak rést keres, hogy bejöhessen az ajtón. — Szerencsés az az ember, a ki elég akarat szilárdsággal rendelkezik, hogy megálhasson a vallás és erkölcsi törvény mellett.

Hogyan védjük magunkat a ballépéstől Jézus erre nézve is irányt ad a hegyi beszédben. »Ha a te jobb szemed megbotránkoztat, — vedd el tőled . . . Ha a te jobbkezed megbotránkoztat, vágd el azt« . . . A szem a lélek tükre, ezzel látja meg az ember a másét. A sovárogova kinyuló kapzsi-kéz hajlik legelőször az isteni törvény megszegésére.

A léleknek látó szeme a képzelet. Képeket vesz fel az életből, gyönyörű színben rajzolja meg azt, a mi a szívnek tetszetős s így a lelket a kiszinezett s tulszigázott vágyak rabságába ejti. Beteges lesz a képzelet, ha hiábavaló, üres és tisztátalan sovárgásokkal telik be. A lélek kinyuló kezei a bűnös kívánságok, a melyek a tiltott gyümölcs után áhitoznak. — Jézus intése szerint e kell ezeket még idejében távolítani, nehogy az egész lelket hatalmukba vegyék s a bukás örvényébe sodorják.

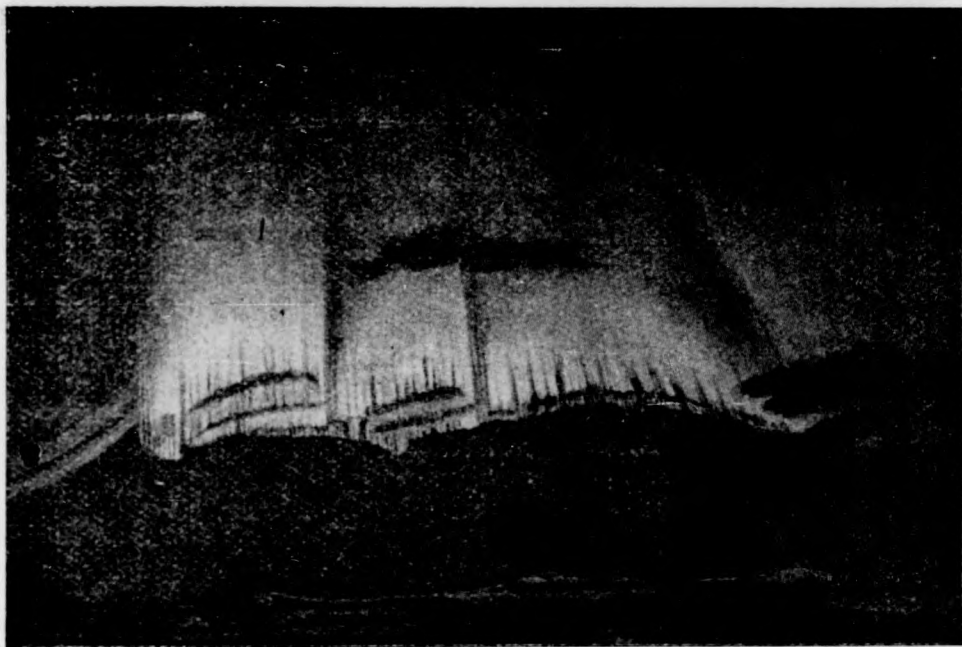
Ez nem csak azoknak szól, a kik a szemérem parancsa ellen vétének. Másféle rosra hajló erő is működik az ember lelkében, a mely éppen olyan veszélyes és kárhozatos. A nagyravágyás, az uralomvágy vagy más önző hajlam keritheti hatalmába az embert. A szívnek önző vágya erővel keresi a kielégítést. A szegény lélek kétségbe-ejtő állapotba jut. Jobbfele huzza őt Isten szava s szent parancsa, — balfelé pedig a bűnös vá-

gyak ereje. — Keserves dolog az, ha a lélek ketté szakad e kétfelé való huzásban.

Tiszta dolog az, hogy miként pusztul bele az egész ember vágyainak tengerébe. Az ember meghal. A szemérmetlen kívánságok a lélekben lakoznak. — Ezek nem hálnak meg a testtel, hanem tovább gyötrik az embert az örökké való lélekben. Tovább élnek a lélekkel — test nélkül. Így annál nagyobb a gyötrelém. Hiányzik a test, a mely az égető sovargásokat kielégíthetné. A kielégíthetlen vágyak az örökkévalóságban is kínozzák a lelket, Ezért óva int minket Jézus a tiltott gyönyörűség pusztító tüzetől.

Van valami, a mi még inkább megvédi lelkünk ártatlanságát, mint ez a félelmetes, ijesztő örökkévaló gyötrelém, — s ez a védő angyal az igaz hitvesi szeretet. A nemeslelkű nőnek benső szerelme visszatartja a tévedezőt s ellentálló erőt ad a közönséges cselekedetek ellen. Mégis csak az a szeretet a legjobb s legbiztosabb védőszer, a mely az Istentől származott, — az ősforrásból, a honnan már annyi áldás szivárgott le a földre. Ez a szeretet védje őrizze s tartsa meg a házastársak életének tisztaságát.

Király Béla.

AZ ÉSZAKI FÉNY

Hazai krónika.

— 1903. jan. 7. —

Országgyűlés. Az ujévben jan. 4-én volt a képviselőháznak első ülése. Nem valami sokan jelentek meg; úgy is tudták miről van szó. Az ujonczjavaslat általános vitájában *Holló* Lajos ur és *Bartha* Miklós ur obstruáltak. De hogy a vita tovább nyuljék: *Ugron*, *Madarász* József, *Rakovszky*, *Szederkényi* szót tesznek, hogy a kormány miért nem felel a beadott interpellációkra. *Tisza* azt feleli, hogy most szorgosabb ügyek is vannak, majd, ha ezeket elintézik, felelni fog mindenik miniszter. *Bakonyi* Samu azt panaszolja el, hogy hét debreczeni bakát vizsgálati fogságban tartanak, mert a szabadság szobrot megakarták koszoruzni. Ülés végén *Hioronymi* Károly kereskedelemügyi miniszter terjeszti be az Olaszországgal kötendő kilencz hónapos kereskedelmi szerződést. E szerint az olasz borvám 3 frt. 20 krról 20 arany forintra emelkednék föl jan. 1-től kezdve. A katonai javaslatok általános vitája ugyan a *Bartha* Miklós beszéde után bezárult, de a szavazás még sem történhetett meg, mert a harcolók

huszan husz határozati javaslatot nyújtottak be, a melyekre mind névszerinti szavazást kértek. *Jan. 5-én* *Polonyi* Géza szólal fel a bileki lázadás dolgában, kéri, hogy az ezredet cseréljék ki. *Tisza* azt feleli, hogy a katonákat az obstrukció miatt tartották vissza. Mig ujonczozás nem lesz, nem lehet hazaereszteni. *Nyíri* honvédelmi miniszter tulzottnak mondja az ujságok hírét. Bár a katonák kihágást követtek el, a bíróság elnéző lesz az ítéletben, tekintettel a kivételes állapotokra. Aztán a sok névszerinti szavazás után általánosságban elfogadták az 1903. évi ujonczállítási törvényjavaslatot. A részleteknél az a néhány ember ismét megkezdte az obstrukciót.

Tisza uj évi beszéde elé nagy várakozással tekintettek, hogy ilyen, meg amolyan szigorú intézkedések étetbe léptetéséről fog beszélni. De csalódtak, mert lényegében csak annyit mondott, hogy a magyar parlamentarizmust meg kell védeni és a 67-es alapot fenn kell tartani. Hogy a védelem milyen lesz: ezután válik meg.

Uj választások. Beavatott körökben biztosra veszik, hogy ha *Tiszának* sikerült az ujonczjavaslatokat és az indemnitást megszavaztatni, feloszlatja a Házat és uj választásokat rendel el talán már a jövő holnapban, vagy márcziusban.

Világkrónika.

Nagy színházégés Chicagóban. A színházégések borzalmasságait mult év december 30-án egyik chicagói színház égése szaporította. A halottak száma felülhaladja a bécsi Ringszínház és a párisi vig opera-színház áldozatainak számát. Körülbelül hatszáz halottat említenek az első táviratok. A tűz a második felvonás közben ütött ki a színpadon s elképzeltetlenül rövid idő alatt a színpadon levő összes gyulékony tárgyak égtek. A színpadon épen a karszemélyzet volt együtt s a koristák a tűz láttára rémülten rohantak el a színpadról. Legnagyobb részük a zenekar számára főtartott helyre és a földszintre ugrott. A rémület a közönséget is elfogta s mindenki eszeveszeten igyekezett menekülni. Az egész közönség vad küzdelemben tört a kijáratok felé, miközben az elájultakat letiporták. A legfelső karzatról senki sem menekülhetett meg. Az itt voltak részben elégték, részben megfultak. A halottak legnagyobb része fiatal nő és gyermek. A holttestek elhelye-

zésére a halottasházak nem voltak elegendők. A rémület akkor érte el tetőpontját, a midőn a színház két gáztartója fölrobbant és az egész színházat tűzbe borította. A tűzoltók létráikat a második karzatig tolták föl, a hol a holttestek halomszámra feküdtek egymáson. Az előcsarnokban iszonyu harc folyhatott, mert a legtöbben természetesen odaigyekeztek, hogy azután onnan a szabadba juthassanak. Ott is százával feküdtek az emberek egymás mellett és egymás fölött. Husz perczel a tűz kiütése után az egész színház lángban állott. A színház előtti térségen és a tóparton százezrekre menő tömeg szorongott. Ezeket az embereket is a legvadabb rémület fogta el és szinte leírhatatlan jelenetek játszódtak le köztük. Minden áron keresztül akarták törni a rendőri kordont s be akartak jutni az égő színházba, a melyből a tűzoltók szakadatlanul czipelték ki a holttesteket. Az újabb tudósítások mind irtózatossabb adatokat közölnek. Ilyen színházi katasztrófa még nem történt. A színpadon egy acetilen-lámpa robbanhatott fel, vagy a villamos világításban következhetett be a végzetes »rövid zárlat«, mely nem régebben a párisi földalatti villamos vasutnál és a budapesti párisi áruháznál oly nagy szerencsétlenséget okozott. A halottak egy részét úgy összetaposták a menekülők, hogy fölismerhetlenné váltak s csak ruhájok és a náluk talált tárgyak után lehet kilétüket megtudni. A halottak számáról még nem érkezett biztos tudósítás. de a legújabb adatok szerint *hatszázon* is fölül van az áldozatok száma. A színház kórista személyzete mind oda égett, a színészek azonban megmenekültek.

Az orosz-jappán háboru aligha elkerülhető lesz. Oroszországnak a mult év október haváig haza kellett volna hívja katonáit Mandzsu országból, azon egyezség szerint, melyet a hatalmak a chinai boxer lázadás elfojtásakor kötöttek. De mivel ezt nem tette meg, e miatt akarja Jappán megtámadni. A kérdésbe Anglia is bele szól. Ha a háboru kiüt: tengeri háboru lesz.

Egyházi élet.

Egy derék pap halála. A nagy időknek egy minta férfia, a magyarságnak egy hivatott apostola hunyt el decz. 28-án Tokaji János nyug. marosbogáti ev. ref. lelkész személyében. Tokaji részese volt a nagyidőknek. Részt vett a márcziusi mozgalmakban. Jelen volt a kolozsvári redoutban, a mikor az Uniót 1848. május 30-án törvénybe iktatták. A szabadságharcz idején már lelkész volt Marosbogáton. Szerencsés modorának köszönhető, hogy hiveit az oláhok gyilkolásától s a községet a felprédáltatástól megmentette. Egy izben számára felállították már az oláhok a bitót. Nem ijedt meg. Bariton hangjával énekelni kezdett s beszélt az oláhok lelkére, az ékes szólás olyan varázsával, hogy a vad martolócok megkegyelmeztek neki s vissza adták életét és szabadságát. Népkönyvtárt, iskolát alapított a faluban, melynek ötven éven keresztül volt lelkipásztora. Az Emke 1898. október 12-iki gyűlésén

jegyzőkönyvileg méltatta az öreg lelkipásztor 50. évi apostolkodásának nagy értékét s nemzeti színű szallaggal átkötött pergamenen fejezte ki háláját, köszönetét és munkássága iránti tiszteletét. A társadalmi becsületrendnek nevezte azt, a mit ez üdvözlét által nyujtott. A halottat szülői s gyermekei mellé, a bogáti temetőbe helyezték örök nyugalomra. Gyászolják özvegye Zilahi Kiss Eliz. Gyermekai: Tokaji Géza mérnök, Tokaji Aladár szászvárosi Kun-kollegiumi tanár, Tokaji László, az Erd. Gazd. Egylet titkára és neje, Erzsí állami tanítónő, Irma, férjezett Kuskó Istvánné és három unokája.

A jezsuiták esküje. A pápa hontalan katonái, a jezsuiták a rendbe lépésük alkalmával, a következő esküt teszik le: »Én N. N. a hatalmas Isten, a szent Szűz Mária, szent Mihály arkangyal, Keresztelő Szent János, Péter és Pál szent apostolok, a paradicsom összes szentjei és Ön előtt szent atyám szivem mélyéből, minden utógondolat nélkül kijelentem, hogy a pápa Jézus helytartója és a katolikus egyház igazi és egyedüli feje; neki hatalmában áll kötni és feloldani és Jézus Krisztus által felhatalmaztatott arra is, hogy az eretnek királyokat, fejedelmeket, államokat, köztársaságokat és kormányokat elcsapja, mert azok mind törvénytelenek, minthogy nem kapták meg a szent beleegyezést és így azokat lelkifurdalás nélkül szabad megsemmisíteni. Amennyire tölem telni fog, ezt a tant épp úgy szem előtt fogom tartani, mint a szentség (a pápa) jogait és a szokásait azon eretnek vagy protestáns tekintélyekkel (autorité) szemben, melyek szembe szállnak a szent római egyházzal. Ellentmondok és megtagadok minden hűséget a protestáns királyoktól, fejedelmektől vagy államoktól, valamint hogy megtagadok minden engedelmeskedést főembereiktől és hivatalnokaiktól. Kijelentem, hogy az anglikánusok, kolonisták és hugonották tanai elátkozhatók, valamint hogy átkozottak is azok, kik ezeket el nem hagyják. Azonkívül megígérem és kijelentem, hogy titokban fogok tartani minden hirt és parancsot, azokat sem írásban, sem szóval terjeszteni nem fogom és teljesíteni fogok mindent, amit Ön által, szent atyám, vagy rendünk más előljárója által nekem előírnak. Minderre én N. N. a szent háromság és a szent sakramentom előtt esküszöm és tanunak hívom fel az összes égi glóriás szent csapatokat, hogy akaratom őszinte és hogy az esküt megtartom. Tanuként magamhoz veszem a szent vacsora legszentebb sakramentomát és kijelentésemet megerősítem saját kezemmel és pecsétemmel az egész szent konvent jelenlétében.«

A pápa a női ének ellen. »Ő szentsége« a római pápa, rendeletet adott ki, melyben megtiltja, hogy ezután a pápás templomokban a nők solo és zene kíséretes éneket énekeljenek. Óhajunk és akaratum, hogy ez a »botrány« véget érjen és hogy nevezetesen a vecsernye a régi liturgiai formák közt tartassék meg és pedig a világ minden templomában a Rómában megkezdendő példa szerint. Továbbá a templomból számüzi a pápa a zongorát, a nagy dobot, a réztányérokat és a

harangjátékok. A katonazenét sem türi meg tovább a templomokban, de megengedi, hogy vallásos ünnepek alatt a templomokon kívül játszassanak a katonabandák, de csak egyházi zeneműveket.

Kegyesség útja.

— Végzetes álom. —

Kevés idővel ezelőtt, egy hajó csethal-vadászatra indult, s három évig semmi hir sem halatszott felőle. A hajón levő halászok egyikének édesapja volt a világító torony őre, kit, mialatt hűségesen végezte kötelességét, várta-várta szakadatlan türelemmel a hajó visszatérését, — várta rég nem látott fiát

Egy éjjel iszonyu, vihar tört ki, a tenger csakugy zúgott, a hullámok hegyekké tornyosultak, az egész környék remegve várta a történetdőköt — csak a toronyőr aludt csendesen, s a bösz szélvész felhasználva a kínálkozó alkalmat, kioltá a messze világító lámpát.

Reggelre kelve az öreg toronyőr elborzadva látja az éjjeli vihar romboló munkáját és a mint a kikötő felé pillant, látja, hogy egy hajó roncsai usznak a vizen. Azonnal a tengerpartra siet; remélve hogy valakinek talán segítséget nyújthat. — De ime! Az első holttestben, mely a hullámokon felé ring csendesen — saját édes fiát ismeri fel! — Saját fiát, kit éj-napon összetéve, szivszakadva várt! Ki ime haza is érkezék, — halva, mert apja gondatlanul el hagyá aludni az útmutató világosságot!

Oh szülők! Oh ti édesanyák! Mennyire hasonló e kép hozzátok, kik elhagyjátok aludni a ti útmutató fényeteket! Oh mert gyermekeiteket nem Istennek, nem az örökkévalóságnak nevelték, mert nem éltek úgy, mint a ki máról holnapra is gondol. A ti szenvedélyeitek a föld rögéhez lánczolnak benneteket, s gyermekeitekben sincs egy parányi keresztyéni hit sem — pedig! — lehet, hogy meghalnak ti előttetek, lehet, a ti hibátok miatt, — meghalnak Isten és remény nélkül!

A gyermek és a hittérítő.

Morrison Róbert hittérítő — vagy a mint méltóan nevezték — Kina apostola, rendeltetési helyére indult. New-Yorkba érkezve azonban (mert a politikai körülmények szükségessé tették, hogy utját Amerikán át vegye) — rögtön beteg lett. Házi gazdája, egy jószívü keresztyén saját szobájába fektette. A hittérítő ágya mellett egy kis leányka fekhelye volt, kit nem akartak nyugalomban háborgatni. A gyermek, reggel felébredve, az ágy felé fordul, hogy szüleivel csevegjen, mint a hogyan máskor is tenni szokta. Mekkora volt azonban meglepetése, mikor egy teljesen idegent lát szüleinek helyén! — Pár percnyi gondolkodás után azonban hirtelen az ismeretlen felé fordul s aggógvá kérdi:

»Bácsika, Te szereted-e a jó Istent?»

»Hogyne, kedves kicsikém — felelt Morrison — én minden reggel imádkozom hozzá, — Isten az én legjobb barátom!«

És e felelet úgy látszik megnyugtatta a leánykát. Visszahelyezé fűrtös fejcskáját párnájára s álomba szenderült.

Morrison pedig soha sem feledheté e kis jelenetet, mely az Istenbe vetett hitnek és bizalomnak oly megragadó példájául szolgált.

Bardocz.

Francziából:

Molnár Imréné

Mai képünkhöz.

Mai képünk egy csodálatos, s még a tudósok előtt is nem egészen világos természeti tümenyt ábrázol. Az északi fényt mutatja. Nálunk ez a jelenség egészen ismeretlen. Azonban a föld északi és déli sarkán gyakran előfordul. Naplemente után ugyanis, a láthatáron szép fehér, sárgás, néha piros fényesség látható, amely sugár, vagy iv alakban messze elvilágít. Fénye sokszor felülmulja a hold fényességét. Különösen 1872. febr. 4. és 1882. okt. 2-án oly hatalmas volt az északi fény, hogy még közép Európában is látható volt. Keletkezését a föld mágneses természetéből igyekeznek kimagyarázni, ámbár ez még nem egészen bizonyos. A sarkvidéki népekre, hol a tél hat álló kónapig tart, igen nagy áldás az északi fény. A tudósok bármit mondjanak e ritka jelenségről, mi erre azt feleljük, hogy Isten még a sötétségben is támaszt világosságot. Vajha a világ meglátná és követné is. Ti ismeritek-e a világ világosságát? (Ján. VIII. 12.)

Vegyes hírek.

A »Vasárnap« mai számához csatolva van az 1903. évi tartalomjegyzék. Régi előfizetőinknek mind megküldöttük még ezt a számot, kivéve azokat, kik értesítettek, hogy nem fizetnek elő. Olvasóink most egyszerre pillanthatják át, hogy mennyi mindent foglal magában a »Vasárnap«. És pedig, mindazon dolgokat, melyek minden időben kellemes szórakozást nyújthatnak. Ugyan, ki vásárolhatna 4 koronáért 424 oldalra terjedő olyan nagyságu és hasznos könyvet, mint a Vasárnap szépen bekötve? Siessen azért minden olvasónk és ujtsa meg előfizetését minél hamarább, mert a czimszalagot is ki kell nyomassuk, hogy a lap könnyebben haza találjon. *A Vasárnapért egy félévre két koronát, egy negyedévre egy koronát kell fizetni Székelyudvarhelyre, a Becsek D. Fia könyvnyomdájába, Árpád-utca 3.*

A farsang. Az ideai farsang elég hosszú, január 6-ikától február 17-ikig tart, tehát 43 napig. Bál, multság, azt jól tudjuk, hogy bőviben lesz mindenfelé. De a vig napokban gondoljunk arra is, hogy még szomorú napok is következhetnek. Jaj lesz annak, aki lelke üdvössége árán szerez magának élvezetet. (Olvasd: Máth. XIV. 6. s köv. verseit.)

Budapest ujévi postaforgalma. Az ideai ujévi levélpostaforgalom az előző évben szokásos

becslés elhagyásával, pontos mérlegelés alapján nyert adatok szerint az előző év megfelelő forgalmát ismét tulszárnyalta. 1903. évi december hó 30-ától 1904. évi január hó 2-ikáig terjedő időszakban feladtak Budapesten 4,505.790 levélpostai küldeményt, az előző évben 4,800.000 darabot. Átmenőleg kezeltek Budapesten 1,788.400 darabot, az előző évben 2,500.000 darabot, kézbesítettek Budapesten 6,987.150 drb levélpostai küldeményt, az előző évben 5,700.000 darabot. Az emelkedés tehát 1.287.150 drb. Az idei ujévi összes levélpostaforgalom tehát 13,281.340 drb volt, vagyis 281.340 darabbal több, mint az előző évben. Daczára az emelkedésnek, a posta minden levelet és más küldeményt továbbított. A gyors lebonyolítást elősegítette főképpen az, hogy a levelek begyűjtését az összes lovasjárműveken és gyalogjáratokon kívül 20 drb motoros tryckli a rendes 17 forduló helyett 30 fordulót tett meg naponta reggel 6-tól este 11 óráig.

Kemény tél. Tél apó minden nagyobb hó nélkül is hidegen köszöntött be az új esztendőre. Dunántul olyan hideg van, hogy a Balaton vize is befagyott, ami pedig nagy télre mutat. Máramarosmegyében akkora hó esett, hogy a közlekedés fenn akadt.

Agyonvert országgyűlést képviselő. Nagy-Kikindán Eremics Pál országgyűlési képviselőt jan. 6-án két paraszt legény, névszerint a Sibul testvérek, nyílt utcán megölték, ötször rálöttek a képviselőre és mikor az egy üzletbe akart menekülni, a lépcsőről lerántották és vasbotokkal verték agyon. Az áldozat agyveleje az ütések következtében kilocscsant. A merénylők apjának hosszú pöre volt Eremics ellen, melyet elveszített és a fiuk bosszút akartak állani. Eremics Pált gyébképpen, épp a szegény földmivelő paraszttal kötött hitelügyletei és az ezekből folyó perlekedései révén a szegényebb néposztály nem igen szívelte őt és így a gyilkosságot mintegy a sors rendelésének tekinti. A kegyetlenül állatias gyilkosokat nyomban tartóztatták. A gyilkosság borzalmas híre a városban nagy izgalmat keltett. A ki vet az ő testének, a testből arat veszedelmet. (Gal. V. 8.)

A bileki öreg bakák zendülése. Bileken a székesfehérvári hatvankilenczedik Jellasics ezred ott állomásozó egyik szakasza a fegyvert elhánnyva, megtagadta az engedelmességet és helyét elhagyta. Az eset úgy történt, hogy egy délután az említett szakasz parancskiadásra sorakozott. Mikor a legidősebb hadnagy Jobbra nézz!-t vezényelt, a legénység balra nézett és hangosan nevetni kezdett. Azután pedig fegyvert, felszerelést földre hajigáltak, odahagyták az erődöt és lementek a városba. A katonák a városba érve, nyílt utcán rettenetes lármát csaptak, a Kossuth-nótát énekelték s a korcsmában mindent összeverték. Azután behatoltak a városban levő kaszárnyába s a táborban levő harcosokat maguk mellé szólították. Így folyton folyvást növekedett a csapat, mely a tisztekre nem is hederítve, valóságos felkelést szított a városban. A századparancsnokok ijedten siettek a kaszárnyába s szép szóval csillapították a lá-

zongó legénységet, de nem használt a szép szó, sem a fenyegetés, a felbőszült öreg katonák ordítva követelték hazabocsátásukat, mert — mint mondták — különben hazaszöknek. »Nem szolgálunk tovább! Elég sokáig ettük a császár kenyerét. Ha Magyarországon hazaeresztették az öreget, eresszenek haza minket is! Nem szolgálunk.« Ilyen szavakra fakadtak a visszatartott katonák, majd pedig olyan dolgokra vetemedtek, amiért egyikük-másikuk éveig fogja enni a várfogság keserves kenyerét. A korcsmában lévő királyképet ugyanis összetépték, a kép szemét kiszúrták és a sárba dobták. A trónörökös képmása hasonló sorsra jutott, azzal a különbséggel, hogy azt néhány helyen elégették. A volt hadtestparancsnok, br. Appel arczképét is megsemmisítették. Az egész garnizont alamirozta Vojnich generális, dandárparancsnok s minden lázongó öreg katonát letartóztatott. Mivel Bileken nincs helyőrségi börtön, a főbűnösöket erős fődözzel átkisérték a trebinyei helyőrségi tömlőczbe. Az obstruáló Ugronpárt most gyönyörködhetik a szegény magyar fiúk megbüntetésén, mert katonáéknál nincs pardon. Mi most is türelemre intjük az elégedetleneket, különben még súlyosabb lesz a helyzetük.

Az osztrák belügyminiszter rendeletet adott ki, mely meghagyja az orvosoknak, hogy a receptet olvashatóan írják. Ez azért van, mert sok gyógyszerész az olvashatatlan irás miatt nem jó gyógyszert adott ki.

A sáska a Filippini-szigetek lakóinak egyik legkedvesebb csemegeje. Eme különben igen kártevő rovarokat igen ügyesen fogdossák össze: vagy hálókat huznak át a gyepen, vagy pedig az ott lefelészőket lapátféle készülékkel verik agyon. A zsákmányt azután összegyűjtve, megszáritják s ilyen állapotban készítenek belőle különféle étkeket. Különösen kedvelt pedig náluk a sáskapástétom, amelynek egy valamirevaló lakomáról sem szabad hiányozni.

A szerkesztő postája.

A „*Vasárnap*“ mult évi előfizetőit arra kérjük, hogy a kinek lapjából vagy egy szám hiányzik: egy levelező lapon rendelje meg a felelős szerkesztőnél. Megjegyezzük, hogy az 1. 2. 3. 5. szám egészen elfogyott. Azzal tehát nem szolgálhatunk. Ha valamelyik olvasónk nem tartotta volna meg az egész év folyamot: ezeket a számokat, ha meg vannak, a mi költségünkre küldje be hozzánk.

B. J. Zágony Megkaptam az előfizetők névjegyzékét. Mindenik címére külön fog menni a lap.

M. M. Szamosfalva. Kaptam. A jövő számban adni fogom.

K. I. Felső-Tömös. A bejelentett egyének közül Lőrincz Domokos és Szabó Tamás visszaküldötte a lapot, azon megjegyzéssel »nem fogadtatik el.« Kérjük ezeket a számításból kihagyni. Ama másik kérdésre, hogy felszólalásának van-e eredménye: csak később adhatjuk meg a választ. Azt hiszszük, hogy lesz. Vajha, ne csalódnánk.

Többi levélre a jövő számban felelünk.